

Sprawozdanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorzelach z realizacji Ustawy o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej w Gminie Chorzele za rok 2021r

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2021 r. Poz. 877 z późn. zm.).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami uchwała się niniejszą ustawę”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, w którym może odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej członków, a szczególnie dzieci.

Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niedostosowania społecznego dziecka.

Rodzina powinna przede wszystkim w swoim środowisku lokalnym otrzymać daleko idącą pomoc w formie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz pracy socjalnej. Ta pomoc powinna być silnie skorelowana z pomocą materialną adresowaną do rodzin o najniższych dochodach tak, aby zahamować proces umieszczania dzieci w zastępczych formach opieki z powodów ekonomicznych.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;

- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Zadania związane z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach.

Zadania Gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art.179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy :

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez :
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci;
 - 4) finansowanie :
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art.29 ust. 2,
 - 5) współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3 - zadania ministra właściwego do spraw rodziny;
 - 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art.177 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań zleconych gminy należy :

- 1) wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187 ust.1.
- 2) realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

W/w ustawa kładzie główny nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, czyli w rodzinie. Zakłada ona w szczególności:

1. wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub powrotu do niej dziecka,
2. dalszy rozwój placówek wsparcia dziennego, gdzie współpracujący z rodzicami specjaliści pomagają dziecku,
3. wprowadzenie i wzmocnianie działań asystentów rodziny, których zadaniem jest systematyczna, bezpośrednia praca z rodziną przeżywającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu.

Wspieranie rodziny w rozumieniu ustawy polega na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

1. konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
2. terapii i mediacji;
3. usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
4. pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
5. organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej "grupami wsparcia" lub "grupami samopomocowymi"

Analiza SWOT wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorzelach

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ doświadczenie i wiedza pracowników działających na rzecz rodziny ➤ działalność OPS ➤ działalność poradnictwa psychologicznego ➤ działalność zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych ➤ działalność MGKRPA ➤ działalność Policji ➤ dobra współpraca między instytucjami ➤ zatrudnienie asystenta rodziny ➤ doświadczenie w pozyskiwaniu środków finansowych ➤ dobre rozeznanie środowiska lokalnego (wiedza pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, dzielnicowych, pielęgniarek środowiskowych) <p>➤ SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój nowych form wsparcia (asystent rodziny, rodziny wspierające, grupy wsparcia i samopomocowe) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezrobocie i zła sytuacja finansowa rodzin ➤ brak dużych zakładów pracy ➤ ograniczone środki finansowe na zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zatrudnienie większej ilości asystentów, tworzenie placówek wsparcia dziennego) ➤ roszczeniowość, niechęć i uzależnienie od pomocy instytucjonalnej większości rodzin wymagających wsparcia ➤ rosnąca liczba rodzin wymagających pracy asystenta ➤ nieświadomość rodziców, brak wzorców osobowych ➤ brak motywacji do zmiany sytuacji rodziny ➤ niechęć/brak potencjalnych rodzin wspierających ➤ brak organizacji pozarządowych mogących współpracować w zakresie wspierania rodziny <p>ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ obarczanie gminy nowymi zadaniami bez pokrycia finansowego

<ul style="list-style-type: none"> ➤ podnoszenie kwalifikacji kadr realizujących zadania dot. wspierania rodziny ➤ zatrudnienie asystentów rodzin w liczbie odpowiadającej potrzebom ➤ korzystanie z dobrych wzorców ➤ stworzenie możliwości powstania placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ późne ogłaszanie konkursów wspierających zatrudnianie asystentów ➤ wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych <ul style="list-style-type: none"> ➤ zanik więzi rodzinnych ➤ rozwój patologii społecznych ➤ nadmierna biurokracja ➤ rosnące niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży ➤ rozszerzanie kręgu ubóstwa
---	--

Program Wspierania Rodziny w Gminie Chorzele na lata 2020-2022 przyjęty Uchwałą Nr 123/XVI/19 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 grudnia 2019r.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

- 8) Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Chorzele na lata 2020-2022 jest następujący:
- 9) Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- 10) Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

11) CEL OPERACYJNY 1.:

12) Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

Działania zaplanowane w ramach realizacji celu operacyjnego 1:

- zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobku i przedszkolu,
- organizowanie festynów, inicjatyw sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych czy imprez okolicznościowych;
- promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- organizowanie i współfinansowanie wycieczek letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży;
- organizacja wycieczek letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc);
- rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży;
- organizacja warsztatów, konkursów tematycznych, przeglądów artystycznych, zajęć tematycznych;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego;
- promowanie działań na rzecz rodzin, realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych "Karta Dużej Rodziny";
- organizowanie warsztatów dla rodzin.

CEL OPERACYJNY 2:

13) zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom - przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny

Działania zaplanowane w ramach realizacji celu operacyjnego 2 :

- udzielanie rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy w formie świadczeń;

- zapewnienie dzieciom i młodzieży wsparcia w formie gorącego posiłku;
- udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy w formie stypendium o charakterze socjalnym i naukowym;
- udzielanie świadczeń w ramach programu "Rodzina 500+";
- świadczenia z pomocy społecznej dla rodzin znajdujących się z trudnej sytuacji finansowej;
- zapewnienie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, w zakresie uzależnień;
- pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi;
- rozwijanie działań wspierających skierowanych do rodziców biologicznych dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej, mających na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców, budowanie więzi;
- udzielanie wsparcia kobietom w ciąży w ramach ustawy "Za życiem".

CEL OPERACYJNY 3.:

14) Wsparcie rodzin znajdujących się z sytuacji kryzysowej poprzez:

- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze wsparcia asystenta rodziny;
- świadczenie pracy socjalnej;
- analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem;
- monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- motywowanie do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione.

15) CEL OPERACYJNY 4.:

Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny poprzez:

- szkolenia, systematyczne podnoszenie kwalifikacji, udział w superwizjach.

16) CEL OPERACYJNY 5. :

Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy życia.

Działania zaplanowane w ramach realizacji celu operacyjnego 5 :

- realizacja programów prozdrowotnych.

17) CEL OPERACYJNY 6. :

Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

- monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
- organizowanie wsparcia merytorycznego i finansowego dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- finansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Celem strategicznym Programu jest prawidłowo funkcjonująca rodzina. Jednym z głównych celów pomocy jest wsparcie osób i rodzin w przewyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie – w miarę możliwości – do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienia im życia w warunkach opowiadających godności człowieka, a także zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie. Wspieranie rodziny w kontaktach z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Rok 2021 z racji trwającej w kraju epidemii był rokiem trudnym. Ośrodek Pomocy kontynuował realizację zadań z zakresu wspierania rodzin z zachowaniem reguł bezpieczeństwa (zgodnie z rekomendacjami), wykazując się zaangażowaniem i wrażliwością na nowe wyzwania.

Ustawa z dnia 31 marca 2020r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z

zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych wprowadziła zmianę realizacji działań pomocowych opierających się aktualnie w głównej mierze na udzielaniu informacji telefonicznej lub emailowej.

Jednakże w okresach mniejszej zachorowalności oraz w sytuacjach tego wymagających, w szczególności w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, osób zależnych lub osób nie mogących racjonalnie podejmować decyzji bezwzględnie podejmowano działania interwencyjne w środowisku z zachowaniem maksymalnych środków bezpieczeństwa.

Działania w ramach Programu obejmują :

1. Wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i rodzin dysfunkcyjnych poprzez wskazywanie instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny.
 2. Udzielanie dziecku i rodzinie będącej w sytuacji kryzysowej niezbędnej pomocy socjalnej, psychologiczno-pedagogicznej, opiekuńczej, terapeutycznej – kierowanie do odpowiednich instytucji pomocowych.
 3. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez:
 - pracę socjalną :udzielanie pomocy rodzicom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wykrywanie i usuwanie przyczyn trudności, prowadzenie działalności profilaktycznej i doradczej, współpraca z pedagogami szkolnymi.
 4. Stworzenie możliwości rozwoju poradnictwa rodzinnego w zakresie pojawiających się problemów społecznych stanowiących przyczynę zagrożeń współczesnej rodziny oraz zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców poprzez szeroko rozumianą pracę socjalną.
 5. Pomoc w przezwyciężaniu i rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie – prowadzenie mediacji rodzinnych w siedzibie Ośrodka.
 6. W ramach pomocy w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo – wychowawczych oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego rodzinom udzielono wsparcia zarówno w formie pieniężnej jaki i niepieniężnej. **W roku 2021 pomocą objęto ogółem 243 rodziny z dziećmi.**
- Dominujące problemy w rodzinach objętych pomocą to: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie, alkoholizm oraz wielodzietność.
7. Zagwarantowanie dożywiania w szkole uczniom tego potrzebującym. **W 2021r. OPS objął dożywianiem 494 uczniów z terenu miasta i gminy Chorzele.** Z racji zagrożenia epidemicznego i przejścia placówek oświatowych w tryb pracy zdalnej zamiast dożywiania dzieci w szkole przyznano zasiłki celowe na żywność (zgodnie z rekomendacjami wojewody). **Z pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” skorzystało 345 osób w rodzinach.**
 8. Pracownicy Ośrodka kontaktują się i współpracują w sprawach podopiecznych z różnymi instytucjami : Miejsko-Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkołami, ZUS, Sądami, PUP, PCPR – rozwiązując indywidualne problemy rodzin. Dodatkowo OPS prowadzi aktywne działania w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspólnie z funkcjonariuszami Komisariatu Policji w Chorzelach uczestniczyliśmy w interwencjach niosąc potrzebną pomoc.
 9. W ramach wspierania rodzin najuboższych Ośrodek prowadzi dystrybucję darmowej żywności z programu FEAD. **W roku 2021 rozdano: 50 ton 154 kg żywności** (w asortymencie : mleko UHT w kartoniku, cukier, kasza, makaron, mleko w proszku, sery twarde, sery topione, płatki kukurydziane, mąka, dżem, dania gotowe, herbatniki itp.) **dla 830 osób z 252 rodzin.**
 10. Kolejnym działaniem w tym obszarze jest zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia ze strony asystenta rodziny.

W przypadku otrzymania przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po

przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodzinnej, pracownik socjalny, jeżeli uzna za zasadne, występuje do dyrektora Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej – wówczas prowadzone są działania w kierunku powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Asystent rodziny został zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chorzelach w kwietniu 2012r. Asystent rodziny pracuje w zadaniowym czasie pracy- w zależności od potrzeb rodziny i zgodnie z ustalonym planem pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art.15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań asystenta rodziny należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorzelach;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rolą asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Asystent uczy rodziców jak prawidłowo wychowywać i sprawować opiekę nad dziećmi, między innymi przekazuje informacje na temat prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, uświadamiając rodziców jaką rolę pełnią wobec dzieci, pokazuje korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców. Dostarcza informacji dotyczących sposobów i miejsc spędzania czasu wolnego z dziećmi. Zachęca do okazywania dzieciom miłości. Motywuje rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, do

kontrolowania osiągnięć szkolnych dzieci. Towarzyszy w kontaktach z nauczycielami, pedagogiem. W razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywuje rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych. Praca asystenta jest działaniem długofalowym, a prowadzone działania aby odniosły zamierzony skutek, muszą być cały czas utrwalane.

Asystent rodziny pracuje z rodzinami z wieloma problemami (są nimi nie tylko trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ale również niskie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, przewlekłe choroby somatyczne, zaburzenia psychiczne, upośledzenie umysłowe, wyuczona bezradność, uzależnienia, przemoc). Rodzina będąca odbiorcą wsparcia asystenta rodziny zazwyczaj od wielu lat funkcjonuje w systemie pomocy społecznej i pracowało z nią wielu innych przedstawicieli służb społecznych. Działania te często były bezskuteczne m.in. z powodu zagrożenia bezpieczeństwa i braku warunków do prawidłowego rozwoju dzieci z tych rodzin i zagrożenia odebrania ich do pieczy zastępczej.

Asystent rodziny współpracuje ze środowiskiem lokalnym, z Sądem Rejonowym w Przasnyszu, kuratorami zawodowymi i społecznymi, dzielnicowymi KP w Chorzelach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu, placówkami oświatowymi z terenu Gminy Chorzele, podmiotami leczniczymi, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Chorzelach, Miejsko Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorzelach oraz pracownikami socjalnymi.

Zadaniem asystenta rodziny jest też dokumentowanie pracy z rodziną, dokonywanie okresowej co najmniej półrocznej oceny sytuacji rodziny oraz sporządzanie stosownych sprawozdań. Podstawą pracy asystenta rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań, mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystent rodziny prowadzi karty pracy, dokumentujące każde spotkanie z rodziną i opis działań prowadzonych z rodziną.

W roku 2021 w gminie Chorzele wsparciem asystenta rodziny zostało objętych 13 rodzin, zagrożonych oddaniem dzieci do pieczy zastępczej lub mających dzieci w pieczy zastępczej – przeważnie posiadających już ograniczoną władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora sądowego.

Dane dotyczące rodzin :	2020	2021
Liczba rodzin	13	13
Liczba rodzin z którymi asystent współpracuje powyżej roku	12	12
Ilość spotkań z rodzinami (w środowisku rodzinnym)	41 godz. średnio miesięcznie	56 godz. średnio miesięcznie
Rodziny pełne	7	8
Rodziny niepełne	6	5
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	2	2
Ilość osób dorosłych wykazujących dysfunkcje	1	1

rozwojowe, zaburzenia zachowania lub niepełnosprawność		
Ilość dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	0	0
Ilość osób z problemem alkoholowym	11	7
Liczba rodzin, w których została wszczęta procedura NK	1	1
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	12	12
Liczba rodzin, która odmówiła współpracy z asystentem	1	0
Ilość rodzin, w których zakończono współpracę	2	1

W rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny dominują problemy opiekuńczo-wychowawcze, brak konsekwencji w wychowywaniu dzieci, brak umiejętności dbałości o dom, utrzymania porządku, dbałości o higienę osobistą własną i dzieci, nieadekwatne do pogody ubieranie dzieci, zaniebywanie zaspokojenia podstawowych potrzeb dzieci (psychicznych, duchowych a nawet fizycznych), wyuczona bezradność rodziców, problemy finansowe rodzin, nieumiejętne gospodarowanie posiadanymi środkami finansowymi, brak pracy zawodowej rodziców, nadużywanie alkoholu przez nich.

Podczas pracy z rodziną podejmowano następujące działania praktyczne zgodnie z indywidualnym planem pracy:

- rozmowy z klientami dotyczące właściwych zachowań wobec dzieci, (bycie konsekwentnym w stosunku do dzieci, właściwe zwracanie się do członków rodziny, nie składanie dzieciom obietnic bez pokrycia; właściwe, stosowne do pogody ubieranie dzieci),
- modelowanie poprzez inne przykłady poprawnego kontaktu z dziećmi (wdrażanie dzieci do pomocy na miarę ich możliwości, przytulanie dzieci, rozmowy z nimi spokojnym tonem, nie podnoszenie bez potrzeby głosu na dzieci),
- pozytywne nastawianie klientów do odpowiedniej dbałości o dom i utrzymanie porządku w nim, ukazywanie korzyści i strat (w posprzątanym domu mieszka się przyjemniej, łatwiej jest coś znaleźć, dzieci są bezpieczne, uczą się od rodziców właściwych zachowań i dbałości o dom),
- podpowiadanie możliwości oszczędności w gospodarowaniu skromnym budżetem domowym (ograniczanie zakupu słodyczy dla dzieci, właściwe wykorzystywanie posiadanych i zakupowanych produktów, wykorzystywanie posiadanych ogródków i działek przydomowych do uprawy warzyw),
- ukazywanie korzyści i strat z odpowiedniej dbałości o higienę osobistą rodziców i dzieci (zachowanie higieny sprzyja zdrowiu całej rodziny, będąc czystym i czysto ubranym łatwiej nawiązujemy kontakty międzyludzkie, przyjemniej się przebywa z takimi osobami, nie jesteśmy źle postrzegani przez społeczeństwo).

W efekcie tych działań członkowie rodzin w większym stopniu starają się zachowywać właściwie, znajdują czas dla dzieci, na wspólną naukę z nimi, starają się odpowiednio zwracać do nich, dzieci są częściej myte, przebierane w czystą odzież, uczone są mycia rąk. W domach rodzice starają się częściej utrzymywać czystość i porządek, chociaż nie zawsze im się to udaje. Rola asystenta sprowadza się do koordynowania działań, ustalenia harmonogramu i kolejności działań, motywowania do ich realizacji, zachęcania do kolejnych prób.

Długofalowe działania asystenta w pracy z wytypowanymi rodzinami obejmują :

- doprowadzenie metodą „małych kroków” do istotnych zmian w postępowaniu członków rodziny i

ich sytuacji życiowej: podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, samodzielność w realizowaniu spraw na rzecz domu i rodziny, niwelowanie destrukcyjnych zachowań członków rodziny, podniesienie jakości życia ,

- pomoc w nabyciu umiejętności koniecznych do utrzymywania prawidłowego porządku w domu i higieny członków rodziny,
- walka z wyuczoną bezradnością – pomoc w załatwianiu różnych spraw urzędowych, w instytucjach, kontaktach z pracownikami służb społecznych, oświaty, ochrony zdrowia itp.- realizacja spraw zaległych, nawiązanie kontaktów, wykształcenie samodzielności i skuteczności w wykonywaniu tego typu zadań,
- wsparcie rodzin dysfunkcyjnych poprzez wskazywanie instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- udzielanie dziecku i rodzinie będącej w sytuacji kryzysowej niezbędnej pomocy socjalnej, psychologiczno-pedagogicznej, opiekuńczej, terapeutycznej – kierowanie do odpowiednich instytucji pomocowych,
- wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez:
 - pracę socjalną: udzielanie pomocy rodzicom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wykrywanie i usuwanie przyczyn trudności, prowadzenie działalności profilaktycznej i doradczej, współpraca z pedagogami szkolnymi. Stworzenie możliwości rozwoju poradnictwa rodzinnego w zakresie pojawiających się problemów społecznych stanowiących przyczynę zagrożeń współczesnej rodziny oraz zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców poprzez szeroko rozumianą pracę socjalną. Rezultatem pracy asystenta rodziny jest poprawa funkcjonowania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodzice uczą się nawiązywania relacji z dziećmi, a także między sobą, pozyskują wiedzę na temat metod wychowania – co pozytywnie wpływa na kształtowanie odpowiednich postaw. Członkowie rodzin nabywają umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, są bardziej świadomi własnych emocji i lepiej radzą sobie ze stresem. Wsparcie rodzin często stanowi pracę u podstaw. W wielu rodzinach należałoby nadrobić wieloletnie, a nawet wielopokoleniowe zaniedbania. Dorośli, którzy nie doświadczyli prawdziwego dzieciństwa, podobny los proponują swoim dzieciom. Najczęściej wynika to z niskiej świadomości ról małżeńskich i rodzicielskich. Każda rodzina mająca problemy, poddana jest wnikliwej diagnozie, na podstawie której konstruowany jest indywidualny plan pomocy. W zależności od diagnozowanych problemów i potrzeb w środowisku rodzina otrzymuje wsparcie.

Efekty podejmowanych przez asystenta działań :

- przeprowadzenie rzetelnej diagnozy rodzin objętych pomocą,
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia finansowego oraz pracy socjalnej,
- poprawa funkcjonowania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz prowadzenia gospodarstwa domowego (edukacja rodzin w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego, rozwijanie kompetencji wychowawczych, budowanie prawidłowych więzi i relacji rodzinnych).
- edukacja rodzin w zakresie dbania o zdrowie (zasady higieny, kalendarz szczepień dzieci, prawidłowe odżywianie, podjęcie leczenia odwykowego, pozyskanie stopnia niepełnosprawności),
- wspieranie aktywności społecznej rodzin tj. zachęcanie i motywowanie do czynnego udziału w życiu społeczności lokalnej (udział w festynach i imprezach kulturalnych organizowanych przez OUK czy szkoły, informowanie o ofercie wypoczynku dzieci podczas ferii zimowych czy wakacji np. półkolonie organizowane przez UMiG w Chorzeliach i MGKRPA w Chorzeliach, udział w uroczystościach i wydarzeniach szkolnych)
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej (informowanie o sposobach poszukiwania pracy; nauka pisania CV, listu motywacyjnego i życiorysu; motywowanie do utrzymania pracy poprzez rozmowy wspierające).

Podsumowując można jednoznacznie stwierdzić, że korzystniej jest zatrudniać asystenta rodziny, którego zadaniem jest wspieranie naturalnego środowiska rodzinnego, niż ponosić ustawowe wydatki związane z umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej. Zaoszczędzone środki finansowe można przeznaczyć na poprawę efektywności pracy asystenta rodziny.

Niezbędnym działaniem profilaktycznym jest przede wszystkim zapewnienie rodzinom możliwości korzystania z pomocy asystenta rodziny. Jeśli gmina nie będzie podejmować działań profilaktycznych, kryzys w rodzinach będzie się powiększał, a w sytuacji, gdy dzieci trafią do systemu pieczy zastępczej, gmina i tak będzie ponosić koszty ich utrzymania, które co roku będą wzrastać o określone w ustawie wartości procentowe. Należy również w tym miejscu podkreślić, że asystent rodziny nie pracuje samotnie w systemie pomocy społecznej a w zespole multiprofesjonalnym, złożonym z przedstawicielami innych służb.

Zadania wynikające z ustawy realizowali także pracownicy socjalni Ośrodka we współpracy z asystentem rodziny. Tylko połączenie pracy pracownika socjalnego, asystenta rodziny i ewentualnie kuratora sądowego daje pełen obraz sytuacji rodziny i stwarza możliwość trafnego zdefiniowania form wsparcia, działań krótkofalowych i długofalowych na rzecz rodziny.

W roku 2021 Gmina Chorzele wzorem lat ubiegłych brała udział w konkursie "Program Asystent rodziny Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na rok 2021" ogłoszonym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Gmina otrzymała dotację w kwocie 2000,00 zł na wypłatę jednorazowego dodatku dla asystenta rodziny za aktywną pracę w czasie pandemii. Wkład własny Gminy wyniósł 518,11 zł.

W roku 2021 na terenie Gminy Chorzele nie posiadaliśmy rodzin wspierających i nie ponosiliśmy z tego powodu kosztów na szkolenie w/w.

W ramach realizacji w/w zadania Ośrodek sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust. 3. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na bieżąco prowadzimy też monitoring sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą Ośrodka. Zadanie to jest realizowane zarówno przez asystenta rodziny jak i wszystkich pracowników socjalnych naszego Ośrodka. W związku z tymi działaniami prowadzimy szeroką współpracę ze szkołami, PCPR-em oraz innymi instytucjami zajmującymi się sprawami rodziny. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie natychmiast o takiej sytuacji informowany jest III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Przasnyszu.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki :

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości :

- 1) 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30 % w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Średnich miesięcznych wydatków ponoszonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na funkcjonowanie tej placówki.

W roku 2021 Gmina Chorzele poniosła koszty za pobyt 7 dzieci w pieczy zastępczej (rodziny

zastępczej) w kwocie : 29 991,67 zł. oraz koszty pobytu jednego dziecka w placówce opiekuńczo-terapeutycznej w kwocie: 72 979,35 zł.

11. W ramach działań wspierających rodzinę Ośrodek realizuje również zadania wynikające z ustawy o Karcie Dużej Rodziny. W roku 2021 wydano 178 Kart Dużej Rodziny. Ogólnie od momentu wejścia w życie przepisów w/w ustawy wydano 1889 Kart Dużej Rodziny.

12. Praca z rodziną w formie pomocy terapeutycznej.

Trudne wydarzenia rodzinne i kryzysy mogą znacząco wpływać na funkcjonowanie rodziny i jej członków. Złe wzorce i szkodliwe strategie radzenia sobie w takich sytuacjach, mogą spowodować zahamowanie i uczucie stagnacji w rozwoju rodziny. Aby zapobiegać takim sytuacjom w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chorzelach został zatrudniony psycholog oraz przyjmuje konsultant ds uzależnień. Pomaganie rodzinie jest możliwe pomimo epidemii. Odbywały się konsultacje psychologiczne odnośnie uzależnień i elementarna praca socjalna.

13. Plany i potrzeby związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na rok 2021 :

Każda rodzina jest w innej sytuacji, posiada własny potencjał i od tego zależy, jak intensywnych działań wymaga. Nasz Ośrodek stale poszukuje nowych form pracy z rodziną, po to aby rodzina potrzebująca wsparcia otrzymała konkretną pomoc oraz aby jakość życia rodziny miała lepszy wymiar.

14. Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" z dnia 1 stycznia 2017r. wprowadziła nowe jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł, przysługujące rodzicom dziecka lub opiekunom faktycznym dziecka, jeżeli w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, zdiagnozowano u dziecka ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Świadczenie powyższe przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo faktycznemu dziecka bez względu na dochód, po wypełnieniu stosownego wniosku oraz podpisaniu zawartych w nim oświadczeń i dołączeniu wymaganych dokumentów tj. zaświadczenia, że matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną najpóźniej od 10 tygodnia ciąży do porodu (zaświadczenie takie wydaje lekarz lub położna); zaświadczenie lekarskie, które potwierdza u dziecka ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie może być wystawione wyłącznie przez lekarza, z którym NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, albo lekarza który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w przychodni, z którą NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonantologii. Przepisy nie określają szczegółowo wzoru takiego zaświadczenia.

Wniosek taki należy złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

W roku 2021 przyznano 1 takie świadczenie - jednorazowo 4 000,00 zł.

Rok 2022 i kolejne będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie, znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy i zapewnienia rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia w szczególności poprzez :

- 1) kontynuowanie realizacji usługi asystenta rodziny,
- 2) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych po zakończeniu pracy z asystentem rodziny,
- 3) kontynuację realizacji działań przewidzianych w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Chorzele.
- 4) realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2015r o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" tj. zapewnienie dostępu do informacji i poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodziny i kobiety w trudnych ciążach.

Bogna Rasińska
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej
w Chorzelach

marzec 2022r